

СУДАК – 2007. МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ “КРИМ-2007”

ВАРАКСІНА Н.В.

**Зав. відділом науково -
технічного забезпечення та
впровадження комп'ютерних
технологій Державної
науково-педагогічної
бібліотеки України імені В.О.
Сухолинського**

З 9 до 17 червня 2007 р. у місті Судак пройшла Чотирнадцята Міжнародна конференція “Крим” - “Бібліотеки і інформаційні ресурси в сучасному світі науки, культури, освіти і бізнесу” (до 2003 р. - “Бібліотеки і асоціації в змінному світі: нові технології і нові форми співпраці”), що є світовим професійним форумом для бібліотечних фахівців, видавців, книготоргових організацій, музеїв, архівів, університетів, установ науки, культури, освіти, комп'ютерних і Інтернет-компаній, бізнесу, права.

Конференція “Крим” проводиться з 1997 р. в Судак. Цього року головною темою конференції стало обговорення ролі електронної інформації і електронних бібліотек в просуванні до суспільства, побудованого на знаннях. Голова Міжнародного і Постійного оргкомітетів Конференції “Крим” - Яків Леонідович Шрайберг, доктор технічних наук, професор, генеральний директор Державної публічної науково-технічної бібліотеки Росії, президент Міжнародної асоціації користувачів і розробників електронних бі-

бліотек і нових інформаційних технологій. Головним організатором цього форуму є Державна публічна науково-технічна бібліотека Росії. У числі співorganizаторів - Федеральне агентство з культури і кінематографії Росії, Федеральне агентство з науки і інновації Росії, Міністерство культури і туризму України, Міжнародна Асоціація користувачів і розробників електронних бібліотек і нових інформаційних технологій, Міністерство культури і мистецтв Автономної Республіки Крим, Російська державна бібліотека, Московський державний університет культури і мистецтв, Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського, Науково-технічна бібліотека ім. Г.І. Денисенка Національного технічного університету “Київський політехнічний інститут”, Наукова бібліотека Національного університету “Києво-Могилянська Академія”, Українська бібліотечна асоціація. Офіційним спонсором виступило Федеральне агентство з культури і кінематографії (Росія). Спонсори заходів культурної програми - Міністерство культури і туризму України, Міністерство культури і мистецтв Автономної Республіки Крим та Міжнародна асоціація ЕБНІТ.

Основні заходи професійної програми Конференції пройшли в Судак, на базі туристично-оздоровчого комплексу “Судак”. Виїзні секції прохо-

дили в Алушті, Керчі, Коктебелі, Сімферополі, Феодосії та інших містах Криму. Заходи, організовані в цих містах, дали можливість її учасникам не тільки провести професійні зібрання, а і ознайомитися з численними пам'ятниками культури і природи півострова, побувати на творчих вечорах відомих письменників, поетів, артистів; музичних вечорах, брати участь у товариських матчах по футболу, тенісних і шахових турнірах.

У роботі конференції брали участь понад 1500 делегатів з 35 країн світу - Росії, України, Білорусі, Вірменії, Грузії, країн Середньої Азії, країн Балтії, США, Канади, Великобританії, Ізраїлю, Ірану, В'єтнаму, Кенії і ін. Конференція проводилася під егідою ІФЛА (міжнародної федерації бібліотечних асоціацій і установ), що є основним координуючим центром світової бібліотечно-інформаційної спільноти.

Серед учасників конференції було понад 200 представників бібліотечної системи України, серед яких директор Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухолинського (ДНПБ України ім. В.О. Сухолинського) к.і.н П.І. Рогова та завідувач відділом науково-технічного забезпечення та впровадження комп'ютерних технологій ДНПБ України ім. В.О. Сухолинського Н.В. Вараксіна

На Конференції головну увагу було приділено стану і перспективам розвитку нових інформаційних, комп'ютерних і Інтернет-технологій в бібліотечній практиці, підготовці бібліотечних кадрів, правової і ділової інформації, активізації співпраці між бібліотеками, науковими, культурними, освітніми, видавництвами, книготорговими організаціями і книгорозповсюджувачами, так же приділялась увага проблематиці системної і мережевої інтеграції інформаційних і бібліотечних ресурсів: ролі Інтернету в трансформації бібліотечно-інформаційного обслуговування; сприянні у бібліотеках розвитку читання.

У програму були включені практичні заняття і тренінги з питань автоматизації бібліотечних процесів, класифікаційних систем, правових основ інформаційної діяльності. Цього року в рамках конференції пройшли понад 50 різних заходів, зокрема пройшли засідання 14 постійних секцій, семінарів, «круглих столів». Також відбулися спеціальні заходи, а саме: Дні бібліотек Білорусі, Росії, України. У виставці «Бібліотечні системи, інформаційна і видавнича продукція», яка традиційно супроводжує роботу Кримського форуму і є частиною його програми, взяли участь понад 60 провідних бібліотек, фірм та інших організацій. Зокрема, на виставці, що демонструвала видання бібліо-

тек України, були представлені видання ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського, такі як: **Історія освітянських бібліотек України : наук. зб. / АПН України, Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О. Сухомлинського. - Київ: Вирій, 2006; Підручники і навчальні посібники (1748 – 1917 рр.) з фондів Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В.О. Сухомлинського для початкових і середніх навчальних закладів: каталог. – Київ: Атіка, 2005; Сучасні технології в освіті: ч. 1: рекомендаційний бібліографічний покажчик. – Київ, 2005 та Державна науково-педагогічна бібліотека України: п'ять років діяльності (2000 – 2004): науково-допоміжний бібліографічний покажчик. – Київ, 2005.**

Основні проблемно-тематичні напрями роботи секцій, семінарів, круглих столів і презентацій на Конференції були такі:

- світова інформаційна інфраструктура, міжбібліотечна

кооперація і проекти міжнародної співпраці;

- національні бібліотеки і національні інформаційні ресурси;

- формування і збереження фондів. Взаємодія бібліотек, книговидавців і книжкового ринку;

- технології онлайн, CD-ROM, електронні видання і Інтернет в бібліотеках;

- електронні бібліотеки і електронні ресурси, електронне навчання;

- автоматизовані бібліотечні системи і інформаційні технології;

- інформаційне забезпечення процесів освіти і управління;

- корпоративні бібліотечно-інформаційні системи, корпоративні технології і бібліотечні консорціуми;

- інформаційно-лінгвістичне забезпечення бібліотечно-інформаційних систем. Бібліографічні формати. Метадані. Стандарти і протоколи обміну даними;

- бібліотечні кадри, професія і освіта. Розвиток освітніх технологій в епоху інформаційного суспільства;

- проблеми формування фондів бібліотек національними мовами;

- бібліотека, муніципальна і краєзнавча інформація;

- бібліотечно-інформаційне обслуговування людей з обмеженнями в життєдіяльності;

- бібліотеки, музеї і архіви в єдиному просторі інформації і мистецтва;

- етика і безпека електронної інформації;

- екологічна інформація і роль бібліотек в екологічному утворенні населення;

- юридична і правова інформація. Офіційні публікації. Авторське право і інтелектуальна власність;

- бібліотека і бізнес в сучасному інформаційному просторі;

- менеджмент в бібліотеках, бібліотечних і інших професійних асоціаціях;

- бібліотекознавство, бібліографознавство і книгознавство. Бібліотечна статистика;

- медичні інформаційні ресурси і системи. Лікарняні бібліотеки. Бібліотерапія;

- діти, комп'ютери і Інтернет, шкільні бібліотеки і інформаційна письменність;

- бібліотека - територія толерантності. Бібліотека і політика;

- інноваційні технології в науці, культурі і освіті.

В рамках цих проблемно-тематичних напрямів 12 червня відбувся День бібліотек України. Захід вела президент УБА В.С. Пашкова. Впродовж заходу було обговорено сучасний

стан та перспективи розвитку бібліотечної справи в Україні, що перш за все висвітлила у своїй доповіді заступник директора Департаменту мистецтва і регіональної політики, начальник відділу аналізу і прогнозування діяльності бібліотек Міністерства культури і туризму України І.О. Шевченко. Серед виступаючих були заступник Генерального директора Національної бібліотеки ім. В. Вернадського А.О. Чекмарьов, заступник директора Національної бібліотеки для дітей І.Г. Торлін, директор Державної бібліотеки України для юнацтва Г.А. Саприкін, завідуючий відділом Національної парламентської бібліотеки України В.О. Кононенко та багато інших. Всього виступило понад 20 доповідачів. У рамках заходу відбувся аукціон "Хто купить бібліотечні ідеї?". УБА передала кримським колегам добірки книг, зібраних бібліотеками всієї України в рамках акції "Книжки та електронні видання - бібліотекам Криму".

13 червня 2007 р. відбувся День бібліотек Білорусі, під час якого було висвітлено стан і перспективи розвитку бібліотечної системи цієї держави. Гостями заходу були представники Росії, України, Казахстану, Молдови, Болгарії, Вірменії та ін. Було виголошено понад 30 доповідей, з якими виступили представники білоруських бібліотек, Міністерство культури Республіки Білорусь, Державного комітету з науки і технологій Республіки Білорусь, Білоруського державного університету культури і мистецтв, НП

РУП "Агата-Систем", компанії "СИС-ІНЖИНІРИНГ". Одна з найцікавіших доповідей - про Національну бібліотеку Білорусії, яка була збудована за 3 роки, - була виголошена її Генеральним директором доктором філ. наук Р.С. Мотульським.

День російських бібліотек (12 червня) на Конференції був присвячений оголошеному Президентом країни Року російської мови і Національній програмі підтримки і розвитку читання. Президент Міжрегіонального центру бібліотечної співпраці Е.І. Кузьмін розповів присутнім про основні концептуальні ідеї програми. Це пленарне засідання пройшло під головуванням доцента кафедри управління інформаційно-бібліотечною діяльністю МГУ-КИ, начальника відділу бібліотек Управління культурної спадщини, художньої освіти і науки Федерального агентства з культури і кінематографії Т. Манилової. На ньому з концептуальною доповіддю "Трансгранична освіта - шлях до культури майбутнього" виступила ректор університету, професор Н. Кротова.

Кращим заходом конференції по праву була визнана секція "Бібліотечні кадри, професія і освіта" (керівник - професор Н.Кротова), на якій прозвучала гостра доповідь директора бібліотечно-інформаційного інституту, професора Олександра Мазуріцького про проблеми модернізації вищої бібліотечно-інформаційної освіти.

У спеціальній програмі Кримського форуму пройшли такі заходи:

- Міжнародна науково-практична конференція "Все бачити, все зрозуміти, все знати, все пережити."

- V Міжнародні Кримські Герциковські читання "Срібне століття у Криму: погляд з XXI століття". У читаннях взяли участь поети, письменники, літератори. В рамках Герциковських читань відбулася презентація книги Наталії Бонецької «Російська Сивіла і її сучасники» про Аделаїду Герцик.

- IV Волошинські читання, присвячені 130-річчю з дня народження М. Волошина, пройшли 12 червня в будинку-музеї Максиміліана Волошина, урочисто відкритого після реставрації.

На Постійній Школі-семінарі ІРБІС була представлена презентація системи автоматизації бібліотек ІРБІС: ІРБІС32, ІРБІ64 та ІРБІС64-повнотекстові бази даних. На Консультативному семінарі для користувачів системи ІРБІС були представлені нові можливості АБІС, нові рішення в останніх версіях. У своїх виступах користувачі розповіли про власний досвід та розробки і рішення проблем, які виникають під час експлуатації АБІС ІРБІС.

На спеціальному круглому столі «Сучасна бібліотечна політика: досвід різних країн» ведуча дискусії Т.Л. Манілова виклала присутнім своє бачення проблематики.

На спеціальному заході, присвяченому реалізації в Росії програми ЮНЕСКО «Інформація для всіх», виступив ректор Кемеровського державного університету куль-

тури і мистецтв Е.Л. Кудріна, яка розповіла, яким чином беруть участь у програмі установи культури, науки і освіти Кузбасу.

Круглий стіл «Захист авторського права і інтелектуальної власності в практиці роботи зарубіжних і вітчизняних бібліотек» провели В.Р. Фірсов, Я.Л. Шрайберг та В.Н. Монахов.

Протягом року учасники проекту «Віртуальної довідково-інформаційної служби публічних бібліотек» спілкуються у віртуальному просторі Інтернету. І лише на Кримській конференції у організаторів, координаторів і операторів проекту з'явилась можливість зустрітися особисто, щоб в неформальній бесіді обговорити різні питання і шляхи подальшого розвитку віртуально довідкової служби.

Серед інших численних подій Кримської конференції оргкомітет також особливо відзначив круглий стіл «Наука про культуру в умовах сучасного інформаційного суспільства», проведений першим проректором МГУКИ, професором В. Слепокуровим і завідувачем кафедрою соціально-культурної діяльності, професором М. Ярошенко.

На круглому столі «Професійна преса очима бібліотекарів», яку вів відомий бібліотекознавець Е.Р. Сукіасян, аналізувались російські і українські фахові видання. З інформацією про фахові бібліотекознавчі видання України виступила директор ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського П.І. Рогова, яка розповіла, зокрема і про щомісячник "Шкільна бібліотека плюс", його за-

сновників, практичну значимість для шкільних бібліотекарів України.

Питання діяльності шкільних бібліотек також не оминуло цю конференцію. Інформатизація сучасного суспільства потребує зміни принципу "освіта на все життя" на "освіту впродовж всього життя". Сучасне суспільство характеризується посиленням ролі інформації і знань, вторгненням новітніх інформаційних технологій у всі сфери життя. У цих умовах виникає необхідність в спеціальній підготовці людини до життя в суспільстві знань. Особливе місце в організації такої підготовки відводиться загальноосвітнім установам і шкільним та дитячим бібліотекам. Підвищення інформаційної культури школярів є завданням першорядної ваги, і саме вчителі і бібліотекарі стають ключовими фігурами, від яких в першу чергу залежить можливість реального підвищення рівня інформаційної культури учнів.

На секції, присвяченій проблемам читання і інформаційної культури дітей і юнацтва, яку очолила О.К. Громова, головний редактор газети "Бібліотека в школі" (Росія), були підняті питання формування інформаційної культури засобами шкільних бібліотек. Заступник директора Централізованої системи дитячих і шкільних бібліотек Озерська (Росія) С.В. Олефір у своїй доповіді розглянула роль бібліотеки з соціалізації особистості підлітка, засновану на залученні до цього інформаційних і комунікаційних технологій.

У своєму виступі директор ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського П.І. Рогова розповіла про те, що фахівцями ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського підготовлено науково-методичний посібник “Формування інформаційної культури учнів загальноосвітніх навчальних закладів”, який завдяки газеті “Шкільна бібліотека плюс” надійшов до 1,5 тис. бібліотек України. В ньому висвітлено теоретико-методичні основи формування інформаційної культури учнів визначено роль та місце бібліотек загальноосвітніх навчальних закладів у цьому процесі, сформульовано основні, найважливіші принципи побудови програми занять курсу “Основи інформаційної культури” для учнів 1-11 (12) класів, запропоновано структуру та зміст курсу. Науково-методичні рекомендації розраховані на бібліотекарів загальноосвітніх навчальних закладів, а також інших фахівців, які забезпечують інформаційну підготовку учнів.

У доповіді директора Миколаївської науково-педагогічної бібліотеки Т.І. Роскіної було розкрито організаційно-методичне забезпечення створення електронних ресурсів у загальноосвітніх закладах міста Миколаєва, в чому велику роль відіграє організаційно-методична діяльність очолюваної нею бібліотеки, яка комп’ютеризована, має електронний каталог, веб-сайт тощо і яка проводить роз’яснювальну роботу з директорами шкіл міста про необхідність обладнання бібліотек комп’ютерами, створення локальних інформацій-

но-комп’ютерних мереж, надання учням і педагогам доступу до електронних ресурсів мережі Інтернет тощо. На сьогодні 14 шкіл міста з 80 комп’ютеризовані.

Для реалізації професійних завдань шкільному бібліотекарю сьогодні необхідні знання основ педагогіки і психології, навички використання інформаційних і освітніх технологій в системі бібліотечного обслуговування. У зв’язку з цим актуальним на секції було питання підвищення кваліфікації бібліотечних фахівців у сфері освіти, де повинна враховуватись багатоплановість функціональної діяльності шкільного бібліотекаря, реальне правове поле, що регламентує його діяльність, плани тощо. Керівник проекту – директор Державної освітньої установи «Центру підвищення кваліфікації «Центр «Учбова книга» (Росія) Л.А. Абрашкіна поділилась досвідом про розробку освітньої програми підвищення кваліфікації «Бібліотекар – педагог - навігатор». Авторами програми є провідні фахівці у області бібліотечної справи, педагогіки і інформаційно-комунікаційних технологій (Т.Д. Жукова, головний редактор часопису «Шкільна бібліотека», президент Російської шкільної бібліотечної асоціації (РШБА), М.В. Івашина, заступник директора Свердловської обласної бібліотеки для дітей і юнацтва, Г.В. Сорвачева, доцент кафедри педагогіки Уральського державного університету ім. А.М. Горького, Т.І. Вольхіна, директор бібліотеки Інституту роз-

витку регіонального утворення Свердловської області, В.І. Жільцова, зав. інформаційним центром Державної освітньої установи «Центр підвищення кваліфікації «Центр «Учбова книга» та інші).

Під час цього заходу директор ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського П.І. Рогова розповіла про ініційоване нею відкриття в Національному педагогічному університету ім. М.П. Драгоманова спеціальності “Бібліотекар-педагог”, підготовку фахівців з цієї інтегрованої спеціальності, про роботу ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського як всеукраїнського методичного центру шкільних бібліотек нашої держави, про те, що колектив бібліотеки спільно з АПН України приділяє чимало уваги розвитку даних бібліотек, зокрема їх комп’ютеризації. Фахівцями ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського розроблено “Концепцію комп’ютеризації мережі бібліотек загальноосвітніх навчальних закладів”, проект “Примірного положення про бібліотечно-інформаційний центр загальноосвітнього навчального закладу”, популяризується досвід шкільних бібліотек щодо комп’ютеризації бібліографічних процесів у щомісячнику “Шкільна бібліотека плюс”, на семінарах, конференціях тощо. Під час конференції П.І. Рогова налагоджувала творчі зв’язки з колегами з Росії щодо обміну досвідом роботи шкільних бібліотек. Зокрема, О.К. Громова і П.І. Рогова домовилися про те, що через газету “Шкільна бібліотека плюс” буде надана допо-

мога шкільним бібліотекарям України, а саме: вони будуть безкоштовно одержувати в електронному вигляді газету "Бібліотека в школі". Також керівники домовилися про те, що досвід роботи шкільних бібліотек Росії буде висвітлюватися на сторінках газети "Шкільна бібліотека плюс", а досвід шкільних бібліотек України — на сторінках газети "Бібліотека в школі".

Цікавою була доповідь про роботу медіазалу обласної дитячої бібліотеки (Кемерово, Росія), у якому створений гурток "Файлік", де діти навчаються основам комп'ютерної грамотності. У доповіді Н.І. Дзюби (Київ, Національна бібліотека України для дітей) був представлений огляд краєзнавчих ресурсів, представлених на сайтах дитячих бібліотек України, які задовольняють професійні, вікові та освітні потреби як дітей, так і організаторів дитячого читання.

У рамках судакської конференції відбулася презентація Російської шкільної бібліотечної асоціації (РШБА) Рух "Молода Росія читає". РШБА була заснована в 2004 р., очолює її головний редактор часопису "Шкільна бібліотека" Т.Д. Жукова. Асоціація представляє інтереси найбільшої бібліотечної мережі Росії, що охоплює понад 60 тисяч шкільних бібліотек. Мета Асоціації полягає в посиленні ролі шкільних бібліотек в

освіті і житті суспільства, соціальний і професійний захист шкільних бібліотекарів. Асоціація об'єднує інтелектуальний і творчий потенціал шкільних бібліотекарів в єдиний бібліотечний і інформаційний простір Росії; координує і кооперує ресурси шкільних бібліотек з бібліотеками інших систем і відомств; взаємодіє з російським і закордонними структурами з метою розвитку шкільних бібліотек; ініціює законодавчі ініціативи по зміцненню шкільних бібліотек і соціальному захисту їх працівників на федеральному і регіональному рівні; ініціювання та видання спеціалізованих ЗМІ. Цей досвід був досить цікавим для фахівців з Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О.Сухомлинського, адже у їх планах також створити Асоціацію шкільних бібліотек в Україні.

Становлення сучасної освіт-

ньої системи інформаційного суспільства визначає зміни в методології розвитку змісту освіти, осмислення ролі нових інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі. Суттєвим елементом інноваційної освітньої установи є його бібліотека, яка функціонує в педагогічній системі як інформаційно-освітній центр, і яка надає можливість користувачам входити у вітчизняний і світовий інформаційний простір і таким чином мати доступ до якісної освіти.

Таким чином пріоритетним завданням бібліотекарів книгозбірень освітянської галузі України на сучасному етапі є створення комфортного інформаційного простору для користувачів і забезпечення їм максимальних зручностей та об'єму послуг для втілення тих ідей, що сприяють соціально-економічному розвитку нашого суспільства.